

● تحلیل‌ها و گزارش‌ها

نگاهی به فعالیت‌های مؤسسه امور بین‌الملل نروژ^۱

مقدمه

سیاست خارجی نروژ می‌تواند در همین راستا قرار گیرد.

مؤسسه امور بین‌الملل نروژ یک مؤسسه مطالعاتی و پژوهشی می‌باشد که در سال ۱۹۵۹ توسط پارلمان نروژ^۲ تأسیس گردید. ابتدا این مؤسسه فقط بر روی مسائل امنیت بین‌المللی تحقیق می‌نمود اما پس از مدت کوتاهی، فعالیت‌های خود را گسترش داد.

"باتوجه به این که امروزه امنیت متمرکز بر این مسأله است که چگونه از مخاصمات جلوگیری کرده و چگونه عملیات صلح بین‌المللی می‌تواند در کاهش و آرام نمودن

به رغم این که نروژ کشوری کوچک در شمال اروپا و با جمعیتی حدود ۴/۵ میلیون نفر می‌باشد اما در صحنه سیاست خارجی به ویژه امور بین‌المللی، حضور در سازمان‌های مهم بین‌المللی نظیر سازمان ملل متحد و عملیات حفظ صلح آن، میانجی‌گری و کمک به برقراری صلح در مناطق خاص و به طور کلی در جهان فعال بوده و نقش مهمی را ایفا می‌نماید. بنابراین، این کشور باید جهت ایفای نقش مؤثر خود مجهز به اطلاع از آخرین و جدیدترین پژوهش‌ها و سیاست‌های متخذه داخلی، منطقه‌ای و بین‌المللی باشد که تأسیس مؤسسه امور بین‌الملل نروژ جهت کمک تحقیقاتی به

1. Norsk Utenriks Politisk Institutt (NUPI)
2. Storting

تشنجات مؤثر بوده تا راه برای راه حل‌های بعدی باز شود لذا باید در همه زمینه‌های موجود و مربوط به این امنیت بین‌المللی پژوهش نمود. علاوه بر این مسائل توسعه‌ای و اقتصادی بین‌المللی نیز از برنامه‌های مهم و قابل توجه NUPI می‌باشد."

مطلب مذکور یکی از دلایل اولیه تشکیل این مؤسسه می‌باشد که همواره مورد توجه محققان و درعین حال سیاست‌مداران این کشور بوده است.

بنابراین مؤسسه NUPI در دو زمینه کلی به تحقیق و پژوهش می‌پردازد:

۱. مسائل و امور بین‌الملل (به طور کلی و بدون تمرکز بر مسأله خاص)؛

۲. مسائل مورد علاقه و خاص در سیاست خارجی نروژ.

همچنین این مؤسسه در زمینه اطلاع رسانی داخلی و خارجی نیز فعال می‌باشد. در مجموع می‌توان گفت NUPI در مدت بیش از چهار دهه فعالیت‌های تحقیقاتی در مورد مسائلی نظیر: سیاست امنیت بین‌المللی، سیاست‌های دراز مدت توسعه‌ای اروپا و روسیه، مسائل اقتصادی بین‌المللی و

توسعه‌ای، ارائه راه‌حل‌های مسالمت‌آمیز و عملیات حفظ صلح منطقه‌ای و بین‌المللی پژوهش‌هایی انجام داده است. این تحقیقات مورد استفاده داخلی نظیر دولت، سازمان‌ها و شرکت‌های بزرگ و استفاده خارجی و بین‌المللی قرار گرفته است.

بنابر دستورالعمل‌های کاری، این مؤسسه در نظر دارد تا تحقیقات گسترده‌ای را نیز در مورد سازمان ملل متحد، اتحادیه اروپایی، سازمان تجارت جهانی، ناتو و سازمان امنیت و همکاری اروپا انجام دهد.

تشکیلات اداری NUPI

NUPI یک مؤسسه مستقل و آزاد است، زیرا ضرورت تشکیل آن چنین می‌باشد. اما هیأت مدیره آن توسط وزارت آموزش و تحقیقات نروژ منصوب می‌شوند. هیأت مدیره نیز از میان خود یک نفر را به عنوان مدیر و یک نفر را به عنوان معاون مدیر انتخاب می‌نماید. مدیر و معاونش زیر نظر هیأت مدیره بوده و در مقابل آنها پاسخگو خواهند بود. تقریباً نیمی از بودجه مالی نیز توسط این وزارتخانه تأمین و سایر هزینه‌ها از انجام فعالیت‌ها و طرح‌های

مرکزی جهت مطالعات روسیه^۲ وجود دارد.
۲. امنیت دسته‌جمعی^۳
در این قسمت مرکزی جهت برنامه سازمان ملل متحد^۴ وجود دارد.

بخش‌های بین‌المللی

در این بخش‌ها نیز در دو قسمت عمده تحقیق می‌شود:

۱. بخش اقتصادی بین‌المللی^۵
 ۲. بخش تحقیقات توسعه^۶
- همچنین این مؤسسه دارای بخش‌های اجرائی، اطلاع‌رسانی و کتابخانه نیز می‌باشد. بنابراین مؤسسه NUPI از یک هیأت مدیره، یک مدیر، یک معاون مدیر و چند گروه تحقیقاتی تشکیل شده است که نمودار تشکیلاتی مؤسسه مذکور چنین می‌باشد:

خصوصی و عمومی که برای بخش‌های داخلی یا خارجی انجام می‌شود تأمین می‌گردد. این مؤسسه همچنین برای دریافت کمک مالی از شورای تحقیقات نروژ با سایر مؤسسات رقابت می‌نماید.

مؤسسه NUPI در سال ۲۰۰۱ با داشتن بیش از یک صد محقق و کادر ستادی بزرگ‌ترین مؤسسه مطالعاتی سیاست خارجی در کشورهای نوردیک می‌باشد. پژوهش‌گران این مؤسسه علاوه بر کار در NUPI در مورد مسائل سیاسی داخلی، منطقه‌ای و جهانی نیز در مطبوعات اظهار نظر نموده و به عنوان مشاوران دولت، تصمیم‌گیرندگان، سازمان‌ها و شرکت‌های خصوصی عمل می‌نمایند.

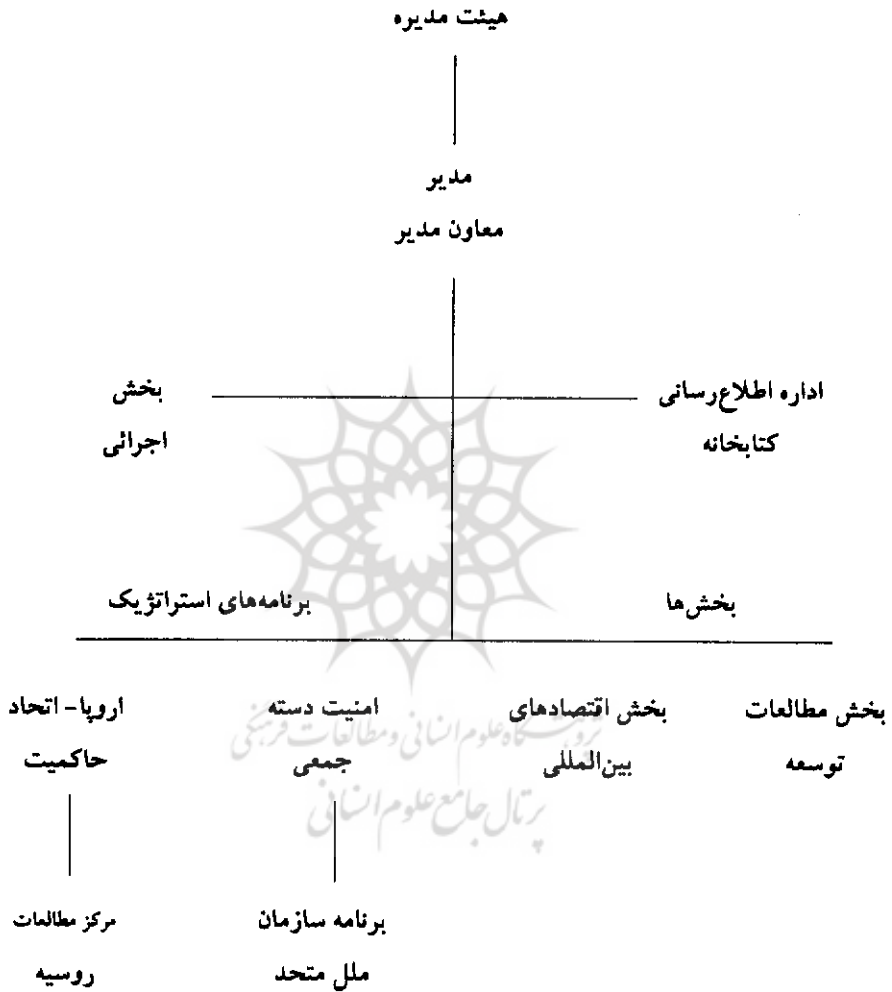
تحقیقات و پژوهش در مؤسسه NUPI در دو قسمت عمده برنامه‌های استراتژیک سیاست خارجی و در دو بخش اقتصادی و توسعه انجام می‌گیرد:

برنامه‌های استراتژیک

در این برنامه‌ها در دو قسمت عمده تحقیق می‌شود:

۱. اروپا- اتحاد و حاکمیت،^۱ در این قسمت

1. Europe-Integration and Sovereignty
2. The Center for Russian Studies
3. Collective Security
4. The UN Program
5. International Economics
6. Development Studies

سیاست نروژ می‌پردازد. این تحقیقات شامل چهار جزء می‌باشد: اتحاد سیاسی، اقتصاد بین‌المللی، مسائل بین‌المللی و مسائل ژئوپلتیک. این مؤسسه تحقیقات قابل ملاحظه‌ای در این خصوص انجام داده و در حال توسعه آن با همکاری سایر مؤسسات می‌باشد. در همین راستا مؤسسه در نظر دارد در زمینه‌های زیر سؤالات و تحقیقاتی را مطرح و از طریق سمینارها و مقالات پاسخ‌ها و نتایج پژوهش‌ها را ارائه نماید:

- گسترش اتحادیه اروپا و نقش سیاست‌مداران اروپای متحد؛

- گسترش اقتصادی و پولی و تأثیر آن بر نروژ؛

- گسترش همکاری اروپائی در مورد مسائل منطقه‌ای نظیر جرائم بین‌المللی، تروریسم،

حمل و نقل مواد مخدر و قاچاق اسلحه؛

- تجارت روزافزون با کشورهای ارزان (کم هزینه) در سایر قاره‌ها و بررسی تنگنانه‌ای که از نقطه نظر استانداردهای کاری، مسائل محیط زیستی و حقوق بشری در این کشورها وجود دارد.

موضوعات و نحوه پژوهش در بخش‌های مختلف

اروپا- اتحاد و حاکمیت

در این برنامه تحقیقات بر روی چالش‌هایی که در مقابل نروژ در خصوص ارتباط با اتحادیه اروپا و مشکلات حاکمیت وجود دارد متمرکز می‌شود. مهم‌ترین این چالش‌ها را می‌توان چنین ذکر نمود:

۱. نقش دولت-ملت در ساختار جدیدیک

اروپای مشترک؛

۲. تغییرات ساختاری در اروپا و مسأله

بین‌المللی شدن اقتصاد؛

۳. انتقال از یک بازار اروپای قطب‌بندی

شده به واسطه سیاست‌های ائتلاف و تحریم به یک سیستم چند بعدی امنیت و همکاری اروپائی.

با توجه به گسترش سریع اتحادیه

اروپا، حادث شدن مسائل سیاسی و فراملیتی روزافزون از یک طرف و از طرف دیگر گسترش جغرافیائی، انعطاف‌پذیری بیشتر و تنوع و تمایز، تحقیقات NUPI در مورد اروپا- اتحاد و حاکمیت به تحلیل اتحاد فزاینده و رشد نامتجانس اروپای جدید در مواقع مؤثر بر

مرکز مطالعات روسیه

هم مرزی با روسیه، دلیلی است که نروژ قویاً احساس نیاز به گسترش تفاهم و درک چنین کشور بزرگی می‌کند. فعالیت NUPI در این خصوص بر چهار رکن قرار دارد:

- سیاست خارجی روسیه، مرکز مطالعات روسیه NUPI به بررسی خط مشی‌های سیاست خارجی روسیه و تأثیر آن در مناطق مختلف جغرافیایی به جز در جمهوری‌های شوروی سابق می‌پردازد.

- امور داخلی روسیه، مرکز مطالعات پیشرفت‌های داخلی سیاسی، مرکزی مرتبط با فدراسیون روسیه و تبعات اصلاحات قضائی و اجرائی.

- روابط نروژ-روسیه، پژوهش‌های متمرکز بر هم روابط دوجانبه و توسعه همکاری‌های چندجانبه مورد نظر در دو کشور و هم در ارتباط با مسائل منطقه بارنت می‌باشد.

- تاریخ، فرهنگ و جامعه روسیه، در همین زمینه آشنائی با زبان روسی پیش‌نیازی جهت مطالعه در مورد روسیه خواهد بود.

امنیت دسته جمعی

برنامه پژوهش در امنیت دسته جمعی شامل چندین برنامه استراتژیک NUPI می‌باشد: - تئوری امنیت دسته جمعی و چندجانبه‌گرایی؛^۱

- تغییرات در قدرت و نقش دولت در نظام بین‌الملل؛

- تغییرات مرتبط با دولت و جامعه.

عملیات حفظ صلح بین‌الملل واژه کاملی جهت پوشش اقدامات امنیت دسته جمعی است. طبیعت چنین عملیاتی انعکاس مصائب و وضعیت دشوار غیرنظامیان و هرج و مرج ناشی از فروپاشی دولت‌هاست. این موارد همراه با نقش کمک‌های انسان‌دوستانه و اهمیت خلع سلاح از برنامه‌های مهم تئوری امنیت دسته جمعی NUPI می‌باشد.

به منظور موفقیت در حفظ صلح، اقدامات بازدارنده از مخاصمات باید کامل باشد. در این راستا امنیت افراد مهم است، اما حمایت از اقلیت‌ها، حقوق فردی، دموکراسی‌سازی و توسعه اجتماعی و اقتصادی ضروری‌تر است. استراتژی و روش‌های جلوگیری از منازعات و

1. Multilateralism

اقتصادهای بین‌المللی

بخش اقتصادهای بین‌المللی NUPI

طرح مسائل اقتصادی که اهمیت فزاینده‌ای برای سیاست خارجی دولت داشته را افزایش داده است. جهانی شدن و اتحاد اقتصادی بین‌المللی از موضوعات مهمی بوده که در این مؤسسه مورد مطالعه قرار گرفته است.

پژوهش‌های بلندمدتی که در جنبه‌های مختلف جهانی شدن انجام شده عبارتند از:

- چگونه اتحاد اقتصادی بر الگوهای تولید و تجارت تأثیر می‌گذارد؟ آیا رشد اتحاد برای نروژ جهت گسترش ساختار متنوع تجارت و بازرگانی آسان‌تر است یا سخت‌تر؟

- توسعه اقتصادی کشورهای متأثر از سرمایه‌گذاری بین‌المللی و شرکت‌های چندملیتی چگونه است؟

- توسعه فن‌آوری آن طرف مرزهای ملی چگونه است و چه تأثیری بر سطوح رشد دارد؟

- آیا جهانی شدن منجر به مشکلات جدی و بیشتر در رابطه با جرائم اقتصادی بین‌المللی می‌شود؟

- تبعات اتحاد اقتصادی و پولی اتحادیه اروپا چه بوده و چگونه نروژ باید به آن واکنش نشان دهد؟

فعالیت‌های صلح‌سازی از نکات کلیدی برنامه NUPI می‌باشند.

برنامه سازمان ملل متحد

این برنامه که یکی از شالوده‌های سیاست خارجی نروژ می‌باشد در سال ۱۹۹۴ و به دنبال درخواست‌های تحقیقی که در این زمینه می‌شد تأسیس گردید. تمرکز اصلی در ارتباط با سازمان ملل و عملیات صلح می‌باشد. در دنیای متحول کنونی گسترش راه‌های جدید برای درک متقابل و پذیرش عقلانیت‌های جدید از راه‌های مناسب ضروری است.

از لحاظ جغرافیایی، برنامه ملل متحد در دو منطقه مهم قرار دارد: بالکان و کشورهای زیرمجموعه صحرای آفریقا، برنامه سازمان ملل همچنین در مسائل نظامی مربوط به بین‌المللی شدن امور دفاعی نروژ و سیاست امنیتی نیز وارد می‌شود.

در این برنامه محققان زیادی به مطالعه منازعات داخلی، منطقه‌ای و بین‌المللی مرتبط با مسائل سازمان ملل پرداخته و عملیات حفظ صلح و سایر راه‌های جلوگیری از منازعات را مورد بررسی قرار می‌دهند.

مطالعات توسعه

"صلح بدون توسعه نه و توسعه بدون صلح نه". سال‌های اخیر حیات تازه‌ای در این مفهوم اساسی سازمان ملل دیده شده است. این برنامه حیات بخش تأکید دارد که "اول امنیت" به عنوان پیش شرطی برای هرگونه توسعه پایدار جهت تأسیس ابتدایی‌ترین سیستم و قانون عمومی است. این پاسخی است به این که چرا امروزه بخش مطالعات توسعه NUPI توجه بیشتری به ارتباط میان فقر و منازعات نسبت به قبل دارد. این مسأله همچنین یک ارتباط طبیعی با برنامه امنیت دسته جمعی دارد.

فعالیت‌های تحقیقاتی در این بخش عبارتند از:

- پژوهش در مورد اسلام سیاسی و پیدایش آن از جمله کشور و منطقه مورد مطالعه که ارتباط زیادی با سرمایه‌گذاری‌های نروژ دارد.
- فعالیت‌های مشترک، انتشار و ارتباط شبکه‌ای گسترده با مؤسسه توسعه همکاری اروپائی و انجمن توسعه تحقیقات نروژ.
- انتشار مقالات و نشریات مربوط به مطالعات توسعه.

نقش اساسی اطلاعات و انتشار دانش‌ها

فعالیت و کار اداره اطلاع رسانی NUPI ارتباط بسیار نزدیکی با فعالیت‌های تحقیقاتی در مؤسسه دارد. این ارتباط در دو زمینه مهم می‌باشد:

- ارائه اطلاعات به محققان NUPI و توزیع و انتشار آخرین نتایج تحقیقاتی و یافته‌ها. همچنین این اداره نتایج و یافته‌های تحقیقاتی را در مجلات مؤسسه برای اطلاع عمومی و نیز آگاهی بین‌المللی درج می‌نماید.
- ایفای یک نقش مستقل از طریق شبکه ارتباطی‌اش در ارائه اطلاعات و طرح‌های مربوطه. در همین راستا عوامل اصلی ارائه اطلاعات، استفاده از سیستم‌های آموزشی نظیر هفته نامه، سخنرانی برای دانشجویان دیدار کننده و برقراری دوره‌هایی جهت معلمان مدارس می‌باشد.
- علاوه بر آن محققان NUPI در رسانه‌های گروهی به اظهار نظر و تحلیل وقایع سیاسی، اقتصادی و موارد خاص می‌پردازند. پس از برگزاری سمینارها و کنفرانس‌ها نیز کانال ارتباطی محققان این مؤسسه با مخاطبان از طریق اداره اطلاع رسانی صورت می‌گیرد.

نصب اطلاعات مربوطه آن را به طور مستمر بروز می‌نماید. این سایت ضمن داشتن اطلاعات وسیعی از مؤسسه NUPI و تحقیقات انجام شده و برنامه‌های آتی، دارای اطلاعات واسناد جدید و قابل توجهی از موضوعات سیاسی به ویژه در مورد روسیه می‌باشد. همچنین در این سایت پنجره‌ای جهت واریز نمودن اطلاعات و تحقیقات محققان داخلی و خارجی وجود دارد که استفاده کننده می‌تواند پژوهش مورد نظر را در فهرست زمینه‌های موجود قرار دهد.

ملاحظات

باتوجه به این که مؤسسه NUPI بازوی تحقیقاتی و مطالعاتی سیاست خارجی نروژ محسوب شده و با عنایت به اینکه سیاست خارجی نروژ تأثیرات زیادی را از سیاست منطقه‌ای (اروپائی)، بین‌المللی و جهانی داشته به طوری که در چالش‌های منطقه‌ای (به ویژه آفریقا و آسیا) و بین‌المللی معمولاً نروژی‌ها جهت امور میانجی‌گری و عملیات حفظ صلح حضور داشته و در سازمان‌های بین‌المللی نیز از جایگاه خوبی برخوردارند، لذا این مؤسسه

کتابخانه NUPI

دستیابی به منابع و تحقیقات اساسی و اصیل که ممکن است از سایر کانال‌ها قابل دسترسی نباشد از طریق کتابخانه امکان‌پذیر می‌باشد. این کتابخانه دارای امکانات زیر می‌باشد:

- یک مجموعه ۲۵ هزار عنوانی از کتب مختلف در زمینه‌های خط مشی امنیتی، عملیات صلح، مسائل اروپائی، سیاست توسعه‌ای، اقتصاد بین‌المللی و موضوعات مربوطه.

- ۴۰۰ نشریه ۴۰ روزنامه نروژی و خارجی و مجموعه وسیعی از وسائل سمعی و بصری نظیر CD-ROM و ویدئویی.

- بانک اطلاعاتی موضوعات مربوطه با ۴۰ هزار عنوان و مرجع.

NUPI بر روی شبکه اینترنت شبکه اینترنت در ارسال اطلاعات و در جامعه جدید، انقلابی به وجود آورده است. در این شبکه اکثر اطلاعات مربوط به منابع داخلی و بین‌المللی وجود دارد. لذا این مؤسسه نیز با تأسیس سایت اینترنتی www.nupi.no ضمن

همواره شاهد حضور شخصیت‌های سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و مطرح منطقه‌ای و جهانی بوده است. همچنین تاکنون محققانی از این مؤسسه به کشورمان سفر نموده و این نمایندگی نیز با محققان و پژوهش‌گران علاقمند به امور ایران ارتباطات خوبی برقرار نموده است.

- همانگونه که در متن بیان شد، گسترش فزاینده و روابط خوب میان جمهوری اسلامی ایران و نروژ تاحدودی متأثر از نتایج تحقیقاتی و پژوهش‌های سیاسی انجام شده در این زمینه‌ها می‌باشد لذا تداوم این روابط در همه زمینه‌ها را می‌توان با مبنا قراردادن انجام مطالعات و تحقیقات و نیز برگزاری سمینارهای مشترک جهت آشنائی بیشتر دو کشور از

ظرفیت‌ها و توانائی‌های موجود به پیش برد.
- همانگونه که در متن نیز اشاره گردید، مؤسسه NUPI به خاطر داشتن مرزهای مشترک با روسیه و به طور کلی تضاد سیستماتیک با آن کشور (که تا دهه گذشته بیشتر قابل توجه بود) دارای اطلاعات و اسناد قابل ملاحظه‌ای در مورد روسیه می‌باشد که با توجه به هم مرز بودن کشورمان با روسیه، می‌توان از تحقیقات انجام شده مؤسسه مذکور استفاده و نیز طرح‌های مشترکی را مد نظر قرارداد.

میرمحمد صادقی

سفارت جمهوری اسلامی ایران - اسلو

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی